

Middelfart Provsti Kirkehøjskole
Jørgen Carlsen - Indslev Forsamlingshus – 24. februar 2018

"Fyns smukkeste Forsamlingshus"

GUD HVOR MYSTISK

Formand for Middelfart Menighedsråd Bit Jensen bød velkommen til Jørgen Carlsen, tidl. Forstander for Testrup Højskole. Bit Jensen huskede fra et ophold på Testrup Højskole, at Jørgen Carlsen formåede at få Højskolen til at emme af ånd. Han havde dengang sagt, at han havde en knap, man kan trykke på! Jørgen Carlsen fik højskolen til at være en smittebærer for dannelse! I sit oplæg til dagens foredrag citerede Jørgen Carlsen forfatteren Kristian Leth for bemærkningen: "Hvis ikke verden er mystisk, så forstår jeg den slet ikke.

Jørgen Carlsen:

Den knap, som Bit talte om, knappen med "Ånd" på Højskolen har en særlig historie. – Højskolen havde haft 150 års jubilæum. Ventilationsforholdene var ikke så fantastiske, men der blev installeret et ventilations-system. Et system, der svarer til de danske svinestalde i 1950'erne. Og når der så virkelig skulle ske noget på højskolen, så trykker man på knappen: ON.

Foredraget i dag skal handle om tro – gud – mirakler – mystik.

Til indledning sang vi fra højskolesangbogen nr. 62 (18. udgave) Grundtvigs salme: "Alt hvad som Fuglevinger fik". I højskolesangbogen står, at det er en Lovsang (fra 1851) til Gud.

Salmebogens nr. 1 er også af Grundtvig og hedder "Guds menighed syng for vor skaber i løn" (fra 1847).

Syng for vor skaber-i-løn!

Vores skaber er i det skjulte.

Det er pointen i salmesang og gudstjeneste.

Vi kan ikke sé Gud, sønnen, helligånden.

Vi kan synge. Vi kan prise guddomsmagten frem, fra det skjulte.

Og dermed bliver Gudstjenesten det man kan kalde en **epifanisk** manøvre.

EPIFANI = det er græsk og betyder åbenbaring/ tilsynekomst.

– Så man bliver nærværende.

Det er det afgørende ved gudstjeneste og salmesang.

Det appellerer til *det åndelige* i vores dagsorden.

Vi har som mennesker to dagsordener:

En praktisk dagsorden: – at få livet til at fungere. Købe ind, vaske op, der skal gøres rent – passe børn – bilen skal have skiftet dæk, tandlægebesøg mm. Ingen kan hæve sig over denne dagsorden, fordi vi ikke

lever på en lyserød sky. Der skal mad på bordet, tag over hovedet. Først og fremmeste er denne dagsorden **horisontalt orienteret**.

En åndelig dagsorden: som er **vertikalt orienteret**. – Den handler om dybde, om undere, mirakler, den handler ikke om det, vi lever af, men om det vi næres af, eller lever for. Det har vi alle sammen. Også mennesker, der ikke føler sig som troende – eller kristne, har også en åndelig dagsorden. Ellers er de triste...

DET FØRSTE AF DE TI BUD lyder: Du må ikke have andre guder.

Hvad kunne andre guder være: måske ære, magt, penge, berømmelse, prestige

Buddet siger, at det skal du lade ligge, for der findes kun én Gud.

Og DU ER betydningsfuld i kraft af det du får, ikke af det du yder.

LUTHER uunderstregede, at der er grund til at til at mindes, at vores betydning ikke kommer i kraft af vores eget virke. Det beskrev Grundtvig:

Gå da frit
enhver til sit
og stole på Guds nåde!
Da får vi lyst og lykke til
at gøre gavn, som Gud det vil,
på allerbedste måde.
(Morgenstund har guld i mund.
Grundtvig 1853. DDS 752)

Det er en vigtig ingrediens i **den åndelige dagsorden**.

Ånd betyder at livet kommer os ved.

Helligånden betyder at evangeliet kommer os ved.

Grundtvig viser os tit, at der sker en sammensmeltning mellem disse to.

Grundtvig er god til at kontekstualisere det kristne budskab med billeder der er ligefremme og jordnære.

I al sin glans nu stråler solen,
livslyset over nåde-stolen,
nu kom vor pinselilje-tid,
(I al sin glans nu stråler solen
Grundtvig 1843. DDS 290)

Her sammenlignes nåden med pinesolen..

Tingene behøver ikke være mere fjerne end som så.

Jeg husker engang hvor jeg med nogle kursister på Testrup Højskole drøftede: Hvad er Paradis?

Det er ikke et filosofisk emne, men et teologisk.

”Hvordan tror I egentlig Paradis kan tage sig ud”?

En af kursisterne sagde:

- Jamen jeg tror vi kender noget til det allerede. – Paradis er et sted hvor der er frugtbarhed, frodighed, æbler, træer, planter . . Og det siger noget om, at nogen af ingredienserne de findes allerede, så Paradis *er allerede*. Åndelig talt kan man allerede tage forskud på Paradis på jorden!

Kristian Leth skriver et sted i bogen "Før og efter videnskab" (udg. 2014): – "Hvis ikke verden er mystisk så forstår jeg den slet ikke". Kristian Leth er åndelig vakt. Også i forhold til Kristendommen. Han er "Ikke-allergisk", "ikke-berøringsangst" i forhold til kristendommen.

Han siger *ikke*, at videnskaben *ikke* betyder noget.

Det ville også være tåbeligt.

Mange gevinster i den verden vi lever i, er resultatet af videnskabens landvindinger.

Det har givet os en masse velsignelser i det daglige.

Derfor er der ikke nogen grund til at frakende videnskaben sin betydning.

Kristian Leth er optaget af, at der er noget, der kommer *før* og noget der kommer *efter*.

Videnskaben fylder ikke det hele..

Videnskaben kan ikke skabe mening og perspektiv.

Videnskaben tilhører **den praktiske dagsorden**. Ikke **den åndelige**.

Videnskaben har at gøre med KNOW-HOW – med årsagssammenhænge, med forskning – men ikke med *mening* med livet. Eller *at* vi er her.

Det kan man kun fundere over.

AT VI ER HER – er grundet på et underforstået under – på et mysterium!

I Benny Andersens sang: "Se hvilken morgenstund" (Benny Andersen 1972, Højskolesangbogen nr. 21) bliver det underforståede tydeligt.

Det er en sang, som med en vis elskværdighed kan lignedes med en salme.

Det vertikale underbetones, men er til stede:

En mand sidder ved morgenbordet og spiser en ostemad.

Jeg forestiller mig en Melitta-filter-kaffemaskine.

Konen Nina er gået i bad.

Hvad sker der så: Han ser ud af vinduet: – "Fuglene flyver i flok, når de er mange nok"

Det minder om Ingeman, der skrev: "De muntre fugle, kalde på hver andre" (Ingemann, 1837: Nu titte til hinanden. DDS 750)

Dernæst: – Græsset er grønt: HVIKEN OPLYSNING!

BIERNE HAR DET GODT! – det skal jo rime....!

Man får den fornemmelse, at Benny Andersen ikke vil forføre os, og lede os ind i en sværmerisk stemning af henrykthed. Der er intet patetisk i sangen:

OSTEMAD – KAFFE!

Han siger: Jeg vil ikke have dig på LIMPINDEN.

Lad os underbetone hvad det er, der sker.

Så sker der det, at Nina kommer ud af badet, nøgen med uredt hår. Hun går ind for at rede sit hår.

Det mærkelige er, at alle de ting der bliver nævnt er konkrete hverdagsting: Det er kaffe, fugle, græsplæne, det er kærtegn.

Intet overnaturligt! Intet mystifystisk!

ALLIGEVEL bliver alt dette, som er såre jordnært, indrammet af en grundfølelse af, at der er noget underfuldt under på spil: Nu kommer Nina ud! – Det er som om, der rejser sig en lodret søjle af en overjordisk

henrykthed, ikke som vi bliver forført ind i, i kraft af magisk sprogligt tryllestøv, men vi bliver bragt til indsigt i, i kraft af "understatement", underbetoningen. Hvor kommer den henrykkelse, glæde, fra?

– Det er egentlig det store spørgsmål.

Det røber en glæde over skaberværket.

ER DET LOVSANG?

Ligesom så mange andre lovsange.

Utrolig mange sange – har karakter af LOV-sange.

På OLDNORDISK: LOFF-suungur. På engelsk: LOVE-songs. Det viser, at kærligheden er på spil!

– En henrykkelse over, at den verden vi er begavet med, i sin skabthed rummer noget godt.

ORDET "ELSKER": Jeg elsker de grønne lunde... Jeg elsker den brogede verden.

"Åh Limfjord jeg elsker dit vande".

De ord rummer i sig selv en lovprisning.

Man kunne tro, at det er klistret og sentimentalt, men det er der jo ikke noget klistret i.

Lovprisningen forudsætter, at skaberværket er elskværdigt!

Undertiden får folk kærlighedserklæringen galt i halsen: Louis Armstrong sang: WHAT A WONDERFUL WORLD... - Det var et udtryk for blasfemi!

Hvis man læser avis, ser fjernsyn, ser man at verden er fuld af fortrædelighed. Verden er mord, sult, hungersnød .. . Hvordan kan man så sige, at verden er vidunderlig?

Louis tog kritikken til sig. Og ændrede intet ved sangen: VERDEN ER VIDUNDERLIG . Det er ikke verden, vi skal bebrejde alt det forkerte, der sker. Det er det, vi gør ved den.

Men hvis skaberværket ikke var vidunderligt i udgangspunktet - så var der ingen grund til at glæde sig eller forvente noget. H.V. Kaalund sagde det samme 100 år tidligere: "Jeg elsker den brogede verden" (Kaalund, 1877. Højskolesangbogen 97): Kamp skal der til. Men ikke først og fremmest krudt og kugler!

KAMP er udtryk for engagement.

At man er andet og mere end ligeglad, at der er noget, der står ens hjerte nær, noget man gerne vil fremme: Trafik, miljø, fødevarer – og mange ting der er værd at kæmpe for.

Men udgangspunktet er, at verden er mirakuløs!

MIRACULO – MIRA-KI : At undre sig. *Engelsk*: AD-MIRE: Beundre

Hele vores civilisation er grundlagt på denne undren.

Aristoteles (384-322 f.kr.) : Han indleder sit dybeste værk, "Metafysikken" med at slå fast: AL FILOSOFI UD-SPRINGER AF UNDREN!

Det tror jeg han har ret i!

UNDREN: At lade eftertanken brede sig ovenpå indtryk, man har haft.

Hvad er det modsatte? Det er at udtale: "Sådan er det bare!"

Så har man afbrudt enhver forbindelse til eftertænksomheden.

Det skal man ikke bryde sin lille hjerne med.

Der siger filosofen: Der er et under på spil, der er grund til at tænke mere over det.

(græsk) TAUMATSEIN – Be-undrende-

Forestiller man sig en solnedgang på Nordfyn, vil man tit se det som så betagende, at det kalder på ens undren – ens agtpågivenhed, for hvorfra kommer al den ødsle skønhed?

– På samme måde mener han, at han bliver betaget af verden.

I det motiv, der går videre i skabelsestanken: I Det Gamle Testamente: – dette at Gud ser, at det er godt! Efter at jorden er skabt.

På den syvende dag hviler han sig!

Skaber værket er ikke værdineutralt – og kan ikke sammenfattes i videnskabelige data som: *"Sådan er det bare!"* – Skaberværket omslutter os, og vi er en del af det.

Og vi kan synge om det!

Meget sang er lovsang!

Om en måneds tid vil man synge Ludvig Holsteins: Oh søde vår. ("Det er i dag et vejr..." Holstein 1903. Højskolesangbogen 266). Sangen fortæller om en ung pige, der bliver så opilnet af forårsolen, at hun ender med at købe blomster til sin ven: "Nu kommer jeg med hyacinter, vi glemmer, at det var vinter..."

Der kan måske være en eller anden sur stodder, der siger: Hvad rager det mig. Det er ikke min virkelighed.

Det er IKKE MIN VIRKELIGHED – man kan sige: Prøv at skabe lidt forundring!

Det kommer dig ved, for det handler om skaberværket!

Foråret – belyst ved kvinden, der bliver oplivet og køber blomster.

Den fortæller, at foråret er andet og mere end en meteorologisk begivenhed, for vi ved godt, at forår, sommer, vinter kommer efter hinanden. *SÅDAN ER DET BARE!* – Men at forstå, at det rummer noget mirakuløst som er andet og umuligt at sammenfatte i tekniske data som solskinstimer, nedbør osv.

Men at det er et oplevelsesrum, at vi er del af skaberværket – det er det egentlig berigende at sige om den sang – at den fortæller om det liv vi lever, fordi foråret kommer til os og kommer os ved!

HVORFOR ER DET EGENLTIG VIGTIGT - at blive mindet om?

VERDEN SOM NOGET DER ER VÆRD AT NÆRE KÆRLIGHED TIL?

Det er det, fordi det giver os en rigdom i livet.

Det fylder vores liv.

Jo mere vi kan erklære vores kærlighed til, jo rigere liv lever vi!

Det har mere at gøre end "kistebunden"!

Den sande kærlighed handler om at sætte pris på – så mere man kan holde af, desto mere vil livsglæden brede sig. Kærlighed til skaberværket.

Kærligheden. LOVE-sang er fundamental i denne sammenhæng.

EPIFANI:

Begrebet hedder EPI-FANI: Det betyder tilsynekomsten af guddommen.

Denne EPIFANI's hovedbegivenhed er de 3 vismænds opsøgen af Jesusbarnet.

– Det står hos Matthæus. – Om der er 3, 15 eller 28 – det står der intet om.

Der står at der var 3 gaver: Kasper, Melchior og Balthazar – man skal ikke hæfte sig ved antallet – men: *Hvorfor er de vise mænd vise?*

Mit BUD: De er vise, fordi de er i stand til at se det ualmindelige i det almindelige!

Hvad er det, de ser?

Er barnet selvlysende? Er der blinkende lamper?

Nej, det ligner til forveksling et nyfødt dregebarn.

De ser på noget helt almindeligt – men dette nyfødte barn er på den anden side ikke bare et menneskebarn, men GUDS SØN – og hermed åbnes en helt ny dagsorden for menneskeheden. De knæler og kommer med deres gaver.

Bag ved det tilsyneladende almindelige er der noget andet. – Der er ikke én magisk verden bagved.

I denne person er der noget på spil, som er meget ejendommeligt og særpræget, og deri består deres visdom!

Evnen til at se, at der er noget guddommeligt på spil – også når der er tale om noget tilsyneladende helt almindeligt.

MANGE SANGE HYLDER SKABERVÆRKET.

Den tysk-amerikanske filosof: Hannah Arendt (1906-1975) – har gjort til tema i sit arbejde.

Hun er elev af Martin Heidegger (1889-1976) (spekulativ, tysk filosof, tænkte alvorstungt: SEIN ZUM TOD - menneskelivet.)

Hanna Arendt udfolder en filosofisk tænkning i USA – i 1933 – (hun var jøde, intellektuel og socialist..)

Beskrev et begreb, der var modbegreb til VÆREN ZU TOD: NATALITY – Fødthed.

Vi er ikke bare født – men vi fødes hele tiden!

Og skaber noget unikt og nyt.

Enhver handling er en ny begyndelse en ny fødsel.

Miraklet - er natalitetens kendsgerning.

Det de er i stand til at udføre i kraft af, at de er født.

Som fandt deres mest strålende udtryk i at mennesket ikke er født med henblik på at skulle dø, men med henblik på at skulle fødes på ny!

Mennesket er ikke nogen abekat (Grundtvig)– men **et guddommeligt eksperiment** af ånd og støv.

(Dette var der en opvakt højskoleelev, der lod sig inspirere af i forhold til sit eget værelse)

Ingen kan sige noget definitivt om et menneske før det er udåndet – fordi vi lever med en åben bagkant – vi er et eksperiment. Der står noget på spil, når livet leves.

Af samme grund er historiens gang – også: Det *foreløbige* resultat af de menneskelige handlinger der er foretaget indtil denne dag. Verdenshistorien er et stort eksperiment.

MILLENNIUM: Man tænkte ved årtusindskiftet: Nu vender vi et stort blad i historiebogen...!

Allerede i 2001 oplever man 9/11 – og terror.

Men der var et håb, og det siger noget om at fremtiden er på spil.

PERSONLIGT OPLEVEDE JEG DET at jeg i 2003 besøgte Japan – inviteret af et universitet.

Hiroshima. Jeg husker, jeg sad i hurtigtoget SHEN-HANSEN – på vej mod Hiroshima.

Der kom en dyster stemning over os.

Vi havde læst om hvor totalt destruktivt bomben i 2. verdenskrig var: Den blev bragt til sprængning 500 meter over jorden for at øge ødelæggelsen.

Nogle måneder efter den sprang ville man have set et ground-zero som var blæst for alt organisk – ingen blomst, intet tilbage i det centrale felt: Man spurgte hinanden: "Tror du nogensinde der kommer en by her igen?" NEJ!: Dette er simpelthen totalt – alligevel var der nu en munter og livlig by, der minder om NICE. Ligger ved havet, med palmer - legende børn og glade mennesker.

Tilsyneladende er der ikke noget slutpunkt: Evnen til at regenerere via de mennesker, der bliver født er tilsyneladende uudslukkelig. Det er et mirakel!

Ole Wivel (1921-2004): skrev i 1959 en sang til Båring Højskole:

Mit barn, mit barn giv agt.
Alt er igen uprøvet
i dine hænder lagt!
(1959. Højskolesangbogen 165)

Verden trænger til en ny begyndelse. Den trænger til en ny fødsel.

Det sker, selv om håbløsheden....

DU MÅ IKKE HAVE ANDRE GUDER END MIG.

Illustration af, hvor naivt det er, ikke at tro på GUD.

Twist mellem Luther og Erasmus af Rotterdam (14 år ældre)

Da Luther slog teserne op til Slotskirken i Wittenberg.

Erasmus stod af – p.a. Luthers ilterhed.

Og nåede til en afgørende polemik – et åndeligt slagsmål 1524 - OM DEN FRIE VILJE.

Ganske vist er mennesket afhængig af nåde, men mennesket formår også NOGET selv, fordi det kan bringe sig i nærheden af noget.

LUTHER: Blasfemisk: Hvis mennesket selv kan til tuske sig frelse, er Gud én man kan handle med.

NÅDEN tildeles mennesket og tildeles frit og uden omkostninger!

500 år senere: -> **2011**: Utøya med Anders Breivik.

En uge efter var der mindehøjtidelighed i Oslo Domkirke.

Man sang "Krigsatt af fiender" af Nordahl Grieg.

Smuk og Åndelig – men ikke vertikalt orienteret. Sangen hylder mennesket:

"Ædelt er mennesket. Jorden er rig. Findes der sult og nød, skyldes det sving."

Man skal forestille sig, at den, der bærer et barn varsomt på armen, kan ikke myrde.

– Barnet som en manifestation af omsorgen, godheden, trygheden, pacifismen.

Med musik af OTTO MORTENSEN

Nordahl Grieg skrev digtet i 1936 – og blev sidenhen krigskorrespondent i Den Spanske Borgerkrig.

Efter Guernica-bombardementet.

Dér ændrede han mening: Han blev klar over, at det er ikke nok at satse på ånd. Han skrev romanen: "Ung må verden endnu være" i 1938.

Et nyt begreb: UMMANISME – En person, som ækles ved uretfærdighed, men som ikke gør noget for at ændre det. Én der ikke gør noget.

I 1940 – ved besættelsen. Nordahl Grieg går ind i krigen, får en officersuddannelse i England, og bliver i 43-44 sendt ind i krigen. – Han gik ind i sin tid.

Var han god, da han troede på det gode i mennesket? Og blev han ond, da han ikke længere troede på mennesket?

Han var synder, da han troede på mennesket og da han ikke troede på mennesket – for i begge tilfælde har han tilgivelse behov.

SPORPOS: Hvis man tror – har man gjort mennesket til en afgud.

Det er tåbeligt og dumt og misvisende: ”Jeg tror ikke på mennesket” og jeg vil fraråde nogen at tro på mennesket. –

”Den som varsomt bærer et barn på armen” - det blev dementeret 58 år senere – i Afrika i Rwanda – da Hutuerne myrdede 800.000 tootsier over 2-3 måneder.

Observatørerne trak sig ud af landet.

Fra 1. sals højde blev der rapporteret om hvordan de slog folk ned, selv med et barn på armen svingede de macheten --- ikke engang det ikoniske billede af madonna på armen – FRIHEDEN VI SOM MENESKER HAR, DEN HAR VI I KRAFT AF NÅDEN FRA GUD.

PAUSE

SANG: Jeg elsker den brogede verden. (466 –H.V .Kaalund, 1877)

JC: I sangens sidste vers henvises der igen til den fortsatte skabelse::

Og derfor elsker jeg verden
trods al dens nød og strid;
for mig er jorden skøn endnu
som i skabelsens ungdomstid!

Det er det, der er forsøgt indeholdt i begrebet NATALITET: Håbet genføder sig selv op igennem historien.

Spørgsmål:

- *Det er for mig en vældig provokation, at ateisterne har så meget vind i sejlene i denne tid. Store aviser lader ateisterne få de store ord. Du (Jørgen Carlsen) siger: ”Det er naivt ikke at tro på Gud”. Hvordan tillader du dig det? Hvordan når du frem til det? Mens ateisterne modsat siger det er naivt at tro på gud!*

JC: Det første bud: Du må ikke have andre guder end mig. De er en måde at udtrykke, at det standpunkt hvorfra verden skal betragtes ligger udenfor mig selv. Det er ikke i kraft af menneskets fortjeneste at vi findes på jorden. – Jeg vil ikke dementere videnskaben, Darwin, osv. Det har ikke aflivet skabelsesberetningen.

Skabelsesberetningen er en poetisk omskrivelse af skabelsen.

Det vigtige er at forstå, at MAN IKKE SELV ER I STAND TIL AT PLACERE SIG NOGET STED, HVOR MAN HAR ET PRIVILIGERET UDSIGTSPUNKT FOR, HVAD DER ER MÅDEN AT SE PÅ VERDEN PÅ. Man skal ud over sig selv. De-centreres. Man er ikke hovedperson i denne verden. Og de tiltag der er: Konservatisme, liberalismen, fascismen, nazisme, socialisme, det er stivnede betragtninger af menneskelivet, der fastfryser mennesket, i den forstand at mennesket kan ikke én gang for alle rummes i en definition – og det medfører en totalitær tankegang.

DERFOR er det vigtigt at forstå at operere med en gudstro – fordi man mener, at denne virkelighed man er sat i – den er på en måde, som man ikke selv kan beherske.

Hvis man tror det – har man i virkeligheden forgrebet sig på den!

2. verdenskrig – var Ragnarok. Man troede efter 1. verdenskrig, at det var krigen, der skulle afslutte alle krige – men 2. Verdenskrig overtrumfer alle tidligere. Hvordan skal det være muligt stadig at se på menneskene – fra Holocaust til Atombomben – det var udtryk for en ultimativ livsødelæggelse. Hvordan kan man knytte forhåbninger til mennesket?

Der var en gruppe digtere i Danmark: Hereticanere: Ole Wiwel, Ole Sarvig, Thorkild Bjørnvig... Digtere, der kaldte sig kættere (Heretica). En kætterholdning, som var anderledes end de kættere, som blev brændt i 15-, 16-, 1700 tallet, som var folk, som gik imod den rette katolske lære. De havde en viden, der blev set som kætteri. Mens derimod disse kættere (hereticanerne) vender sig imod den videnskab, der nu har fået så meget magt – som tidligere kirken havde. Når normaliteten er videnskabeliggørelse, forstand, beregning, foragt – så bliver vejen banet for en helt anden måde at se på virkeligheden på, gennem religionen og kunsten og kristendommen.

BÅRING HØJSKOLE – som på nyt-grundtvigs grundlag forsøgte at se

Kaj Thanning – formand for højskolens bestyrelse – hele den måde at se på det var: Miraklet, underet skulle genindsættes, som det, der skal forstås, når man ser på skaberværket. Synde vil vi – livet er mer end forstand og foragt – Fra sangen om Båring Højskole. Det er ikke videnskaben, der kan redde os, men troen,, kunsten.

Genfødselsmotivet – i Wivels sang. Der var noget ganske specielt på spil. Omkring mysteriet – livet set ud fra Grundtvig. Kaj Thannings Disputats: Menneske først, kristen så.

Kaj Thanning er tidehvervs-Grundtvigianer. Stærkt Luthersk præget – åbner sig i forhold til det sekulariserede samfund, der omgiver én. – Som kristen skal man ikke agere så fromt som muligt – men være sig selv, som den man er og undgå unødige fromhedsmanøvrer. For dem kan Gud ikke bruge til noget. Luther vender sig mod klostervæsen og al udvendig demonstrativ gudsyndelse. Man tjener Gud bedst ved at tjene næsten.

For Luther vil en fodboldtræner der træner et lilleputhold – fortjene mere end en munk, der bruger hele dage på at bede bønner.

Er Folkekirken ikke alt for tandløs? Når man ser på konsensus i Folketinget. Vi skal huske på, at Hitler kom til magten ved hjælp af demokrati? Måske skal vi tage os sammen?

JC: Der har været fortalere for at Folkekirken skal blande sig mere. Der er sogne, der varierer meget. Og den kristendom, der bliver forkyndt af menighedsrådet. Udtryk for en forsoning med det teologiske og kirkelige bagland, som den enkelte kirke har. Der vil være mange indbyrdes bragende uenigheder, hvis Bisperne skulle tale på folkekirkens vegne. Bedre er det måske, at se på kirken som det Hal Koch har kaldt et velordnet ANARKI. – At enhver kristen taler med egen røst og ikke på kirkens vegne.

Men jeg forstår hvad det er du siger. I dette samfund: Konkurrencesamfundet. Der er et menneskesyn: Du er hvad du magter. Din betydning (som menneske) er ensbetydende med, hvad du magter. Vi fik velfærdssamfundet grundlagt omkring 1960 – fra 1958 og frem. Der begyndte Danmark at få gavn af konjunkturerne. Velfærdsstaten og i 1971 for første gang: Kulturministeriet. Siden (gennem 30-40 år) er Finansministeriet blevet ledende som ministerium – og dagsorden bliver mere og mere defineret som havende med ØKONOMI at gøre. De handler ikke om menneskesyn: om tro, men mere og mere med økonomi. Danmark er en forretning. Det betyder man bliver interesseret i hvilke borgere, der er nydere – hvem der er ydere! Det er ikke tilfældigt at ordet ÆLDREBYRDE optrådte i 90'erne.

Det kunne ikke være sket tilbage i 1950'erne. Det ville være utænkeligt.

De ældre har båret samfundet.

Og har ret til at hvile på laurbærrene. Dengang var det kort tid.

Fordi gennemsnitsalderen ikke var så høj. Dette skifte er udtryk for en "Pengepugermentalitet": I belaster jo samfundet. Det er skamløst. Det er udtryk for at borgerne set som agenter for samfundsudviklingen. Og hvad meningen med samfundet er: At vi skal vækste. Vi er underlagt en vækstdagsorden. – Det er godt at vi udvider, men hvis vækst-dagsordenen dominerer stort set alle områder af samfundet bliver åndløsheden noget der breder sig – og man bliver mere fokuseret på det højkompetente menneske, i modsætning til "de mennesker der er! ...

At mennesket kun er noget i kraft af det, som det magter. Det er næsten nietzschiansk. Kompetencebegrebet: Det du magter. F.eks. at kunne cykle.

Hvis man kun ser på mennesket i kraft af det, som det magter, hvad så med dem, der ikke magter noget.

Hvad med de senil-demente. Hvad med de uarbejdsdygtige? Har de mindre betydning?

En falliterklæring at man ikke magter at tænke på andet end vækst.

I FOGH-regeringens tid blev der nedsat et Globaliseringsråd:

Globalisering betyder, at det danske samfund er påvirket af, hvad der sker ude i verden. – Lønninger. Der syes ikke så meget i omegnen af Herning – Ikast. Der bygges længere ikke skibe på Lindø, Nakskov eller B&W – de er udkonkurrerede af lavere omkostninger. Mange ting sættes under pres, fordi man tænker globalt. Mange mener vi har ikke noget dansk erhvervsliv – vi har et erhvervsliv i DK. Det betyder, at man satser på en optimering af arbejdskraften – og det er fornuftig nok – men der er mennesker, som får det meget meget svært i dette samfund.

Skaberværket skal mødes med lovsang – til Gud og Skaberværket.

Men den kærlighed, der skal bære det, får dårlige betingelser, når den konfronteres med et magtsystem..

Hvis man er soldat i konkurrencesamfundet.

Man kan tale om Kærlighedens magt, men ikke om at have magt over kærligheden. Man kan tvinge sig til kærlighed – eller til noget der ligner, men så er det baseret på frygt! Kærlighed kan kun trives ved åbenhed. Kærligheden bliver nedtonet.

Kærligheden viser sig slet ikke i magten. Den viser sig overfor afmagten.

Den, der kun er elsket, fordi han magter så meget – er ilde stedt, hvis man lige pludselig ikke magter så meget mere. Det er i afmagten kærligheden viser sit sande ansigt. Man var ikke elsket på grund af sine dyder – man var elsket PÅ TRODS af de fejl og mangler man havde.

Dette forhold har interesseret Søren Kierkegaard. Han har beskrevet det i bogen "Filosofiske Smuler": Et eventyr, der handler om en Konge og en blomsterpige.

I det rige er der en ung konge som har tabt sit hjerte til en blomsterpige, der sidder på torvet i en nærliggende by og sælger blomster. Kongen vil gerne vinde hendes kærlighed. Han har soldater og skatte og pragt. – Han tænker: Jeg vil imponere hende. Jeg tror jeg vil lave et gallaoptog hvor jeg selv kører guld karet med et regiment foran og dernæst et musikkorps og så mig – og derefter igen regiment bagved.

Så stopper vi foran hende. Og der træder jeg ud – så vil hun blive imponeret.

Men at være imponeret er ikke det samme som at elske.

Jeg vil vise mig fra en anden side. Jeg kommer med optrækket – og træder ud og siger: Alt dette er dit: Hvis du vil gifte dig med mig.

Men: Taknemmelighed er ikke det samme som at elske.

Der er kun en måde at vinde hjertet: Ved at afsværge alle magtsymboler. Men klæde sig som bondekarl, og tage et tekus med, og gå forbi hendes blomster og spørge, om hun giver en kop vand.

Pointen er, at det er en camoufleret Kristushistorie. Det er det Jesus gør, da han holder indtog i Jerusalem få dage før han bliver korsfæstet.

Disciplene ville have valgt en hest. En hest er et majestætisk dyr! – Han skal synes af noget. Men Jesus vælger et æsel – og ender med at blive henrettet som en simpel forbryder.

Ved at give afkald på al magt og alle symboler – bliver han den han er.

27.000 meldte sig ud af folkekirken i 2017. Hvad er det ateisterne er ude på? Kan de ikke bare være lige glade? Det er jo en missionsvirksomhed. Hvad vil de opnå? Nu viser det sig, at konfirmationen er upåvirket af disse forsøg på at udfordre kristendommen.

Alle mennesker har måske en oplevelse af at være Guds børn. Jeg taler med mange der tror på psykologien som deres arbejdsgiver. Det vi kan mødes om er, at der er noget andet, der virker ind i vores liv.

Der hvor vi skilles når vi sidder og taler om det – er dér hvor du siger, at mennesket er synder. Det er der hvor vi skal se mennesket som synder og med en syndsbevidsthed... Folk bliver skide sure – ! Hvordan få vi gang i den samtale - ?

"Fandens oldemor": Den lutherske tale om synd og syndsbevidsthed. Det skurrer! Fordi de ikke ser det forløsende, der er i det. Der er noget forløsende i at blive undervurderet. – Luthers øvelser var kun en narcissistisk forfængelighed. Spægelse, bodsøvelser førte kun til at han var mere selvsk.

Når man IKKE forsøger at leve op til et fromhedsideal – så bliver du egentlig sat fri.

For jeg behøver ikke at forstille mig. Og det betyder jo ikke, at du skal fremture i ondskab.

Men det er OK at være menneske med fejl og mangler. Og man skal ikke forsøge at gøre sig til helgen – for det er man ikke. Den sidste helgenkåring i den Katolske kirke var Moder Teresa. Som ikke selv følte hun udrettede noget.

At man ikke forsøger at fremture i en eller anden form for selvfed retfærdighedsfornemmelse, selvgodhed eller skinhellighed – for så kan man ikke skuffe.

Ufriheden består i at – hvis man tror på sig selv, som en der kan retfærdiggøre sig selv.

Vi er vores egne hårdeste dommere: Naget, hadet, bitterheden breder sig, de makabre indskydelser.

Dem får man lov til at vedkende sig – i håb om at man så bliver frelst. –

Det er lige før "Fandens Oldemor" burde stå i salmebogen: – FRI OS FRA DET ONDE.

Fra dét onde, der er i os selv!

DER ER INGEN der er 100 % engle. Som Luther sagde: "SYND TAPPERT."

Det du har sagt er gennemstrømmet af Kærlighed til mennesker. Vi (der er her i dag) har måske nogle af de samme ideer. Hvad med medierne?. –

Jeg har skrevet om dette.

Folkekirken og de frie skoler har en fælles sag som består i at forsvare et menneskesyn der, består i mere end at mennesket er soldat i konkurrencesamfundet.

Mennesket er ikke agent for udvikling, men har værdi i sig selv.

Konkurrencestaten herser med borgerne.

Uddannelsessektoren er underlagt reformer, der har til hensigt at færdiggøre. Det ses på ordene:

Færdiggørelsesbonus,

Fremdriftsreformer.

Der er i dag 179 medlemmer i Folketinget med videregående uddannelse – som aldrig har lavet deres ting på normeret studietid, og nu bliver de moraliserende på nutidens ungdom i perspektiv af konkurrencestaten.

Kan du nedbringe studietiden med et år kan du spare penge.

Det giver en forhoppethed og en målrettethed som umuliggør at de kan vandre ad "snørklede stier".

Er det ikke en kvalitet for Danmark at vi får brede kvalifikationer? – Det bliver gjort op på forretningsmæssig basis.

Universiteterne: Spørg lærere. De føler at alt er forvandlet de sidste 15 år. Alt er forvandlet – da man fik reform i 2003 med Helge Sander som Videnskabsminister. Han gjorde opmærksom på den tid hvor Universiteterne var lærdomsanstalter. I dag er det sociale servicevirksomheder, der skal skabe arbejdspladser: Fra forskning til faktura. Det handler ikke om at forske i sandheder men om at skabe vækst, generere vækst – og underlægges perspektivet af, hvad der er lønsomt.

Den dagsorden er så indgroet at den vinder frem, i alle partier.

Socialdemokratiet, Venstre, DF, Liberal Alliance..... de er svorne tilhængere af væstdagsordenen.

Vi er alle sammen kalkulerbare størrelser. Når der er Folketingsvalg – kan man kalkulere hvad resultatet bliver kort tid efter valgets afslutning.

FN organisationen: WHO – har gjort opmærksom på, at der er en tikkende depressionsbombe under det moderne samfund. Mange mennesker oplever stress – og stress afføder depression.

Marianne Jelved: Vi skulle dele bøger ud til hinanden som politikere ...som de skulle læse...

JC: Åge Rosendahl: Verdensuniversitetet i Thy. Han blev spurgt: Hvad ville du være, hvis du selv skulle bestemme. Så ville jeg være direktør for Københavns sporveje – og dekretere sang i alle morgenbusser. Sang er nyttesløst og meget lidt målrettet. Det har samme karakter som leg. LEG er noget, der bærer målet i sig selv. Man spørger ikke børn: Hvad vil I opnå med legen? At synge har målet i sig selv – det kan ikke gøres til genstand for noget andet. Selv om man kan have gavn af det. Den er en aktivitet, som er mål i sig selv.

Thorkil Bjørnvig: Synge vil vi, legen er magt... Mer end beregning, forstand og foragt.

Kunne se på verden, trække vejret, blive forundret og glæde sig over vejret.

Jo flere man har af den slag salighedsøjeblikke, jo mere befriende vil man føle det at være til stede på Guds grønne jord.

-

Robotterne kommer... efterhånden som flere og flere funktioner kan overtages af robotter – må man se på mennesket. Man skal jo ikke til at grave med teskeer i stedet for gravkøer!

Efterskoleverden: en del af problemet er at det moderne menneske mangler selvværd. Hvis der kun er mig til at bære byrden, så bliver jeg stresset.

Selvværd er et af målene ed efterskole / højskole. Et jævnt og muntert liv på jorden (1839). De sidste 4 linier fra 1872, handler om selvværd.

Om kort, om langt blev løbebanen spændt,
den er til folkegavn, den er til grøde;
som godt begyndt er dagen godt fuldendt,
og lige liflig er dens aftenrøde.

MIT LIV ER LIGESÅ BETYDNINGSFULDT SOM EN KONGES (Skrev Grundtvig i 1839, dvs. skrevet under enevælden!). Ikke forsøg på at lave jantelov – eller majestætsfornærmelse.

Det er det omvendte af Janteloven.

Den omvendte Jantelov siger: OGSÅ DU ER BETYDNINGSFULD.

Lige så meget som den højeste rangsperson!

Fordi ethvert liv er umådeligt og umåleligt betydningsfuldt!

Det gælder heller ikke længden af liv – det giver ikke mening af operere med vægt eller målebånd.

Det betyder, at man gerne må føle sig betydningsfuld, for man ér betydningsfuld: Der er INGEN andre som dig!

ENHVER er en original.

Og når man går bort, er det intet, der kan erstatte det.

Det er DIG der bliver savnet og ingen kan træde i stedet for dig.

Den bevidsthed MÅ MAN GERNE TAGE MED SIG OG BLIVE OPFOSTRET I, når man er på højskole.

Det handler om, atAt bringe eleverne i overskud.

ER man i overskud kan man udrette noget. Er man ikke i overskud kan man ikke udrette noget for andre og sig selv.

MEN HUSK: Man er ikke den eneste der er betydningsfuld.

Man er del af skaberværket.

Det guddommelige eksperiment.

Den grundtvigske selvbevidsthed kunne man ønske sig mere af.

Vi har også en udpræget fællesskabstradition – andelsbevægelse mm er noget af det usynlige fundament for den danske mentalitet.

Vi er mindre hierarkiske – og udvikler selvstændighed – og vi er derfor mere globaliserings-fähige – end mange andre landes arbejdere.

JAPAN: Man har da Engelsk-undervisning – men ikke mange behersker engelsk. Japansk Kultur er en "skamme-kultur" – og det betyder at man kan ikke sige noget (på et andet sprog), før det er korrekt. Man vil ikke begå fejl, Og derfor får de ikke trænet deres sprog.

KYOTO: Oplevelse af Æstetisk sans: Hvor man lægger sin rygsæk i en stor komposition – så kan man let finde den.....

Menneskelighed og værdi. Jeg skulle lave kursus for en medarbejder der arbejder på en institution med døve, blinde, åndssvage. Hvad er deres værdi? – Han sagde. Deres værdi er, at de udfordrer vores normalitetsforståelse. Bønderne kom på Højskolerne og der lærte de om Odin og Thor og så gik de ud og lavede lurmærket smør.

Stillingsannoncer hvor man søger robuste medarbejdere? Er det en robusthed til at modstå stress og det destruktive..Højskolesangbogen og Mindfulness – er kommet ind. Kan det så bruges VERTIKALT..? Så det kan styrke robustheden?

'JA, Højskolesangen kan også BRUGES, men sang I SIG SELV styrker fællesskabet. Det er jo ikke sådan at enhver form for instrumentalisering er af det onde!

I 70'erne da kollektiverne bredte sig ud over landet sagde man også, at det ville gavne kapitalismen, fordi man kunne hjælpe hinanden med at modstå de frustrationer, der fulgte af kapitalismen!

(200?) FORUNDRINGSPARATHED. – Hvis man googler ordet spørges man: Mente du forandringsparathed? Nyt ord – som hurtigt invaderede managementverdenen med et nyt ord: FORUNDRINGSLEDELSE... det blev inddæmmet i en managementstrategi.

Og her slutter referatet og forundringen kan begynde....!

Referatet er blevet til under Jørgen Carlsens foredrag, med det eneste formål at bevare lidt flere indtryk end man måske får med fra formiddagen, og dermed supplere netop det, man selv bragte med derfra, og alle uklarheder skyldes alene referenten - mange hilsner Jens Ferrolld Helbo.